

de
Nederlandse
ggz

Piet Mondriaanplein 25
3812 GZ Amersfoort
Postbus 830
3800 AV Amersfoort

Prinsjesdag: analyse 2022

Ggz in een tijd van tegenstrijdigheden en onzekerheid

Voorwoord

Prinsjesdag 2022 was voor kabinet-Rutte-IV het moment voor de presentatie van de eerste missionaire begroting in turbulente tijden. De grote maatschappelijke vraagstukken en de oorlog in de Oekraïne hebben het kabinet zelfs aangezet tot een historisch moment van het koopkracht-inlegvelletje bij deze Miljoenennota en bijbehorende Rijksbegroting voor 2023.

Deze Prinsjesdaganalyse van de Nederlandse ggz biedt u een overzicht van voor de ggz-sector relevante zaken.

22 september 2022

Deze eerste analyse bevat de voor ggz-aanbieders meest relevante onderwerpen voor beleid uit de Miljoenennota, de Rijksbegroting (begrotingen per departement) en de Macro Economische Verkenning (CPB).

In de week voor Prinsjesdag is het integraal zorgakkoord getekend. De afspraken van dit akkoord laten we in deze analyse niet nog eens de revue passeren.

Een aantal onderwerpen uit de relevante begrotingen is in kaders 'uitgelicht', voorzien van een korte reactie of observatie van de Nederlandse ggz.

INHOUD

1. Persreactie op Troonrede en Miljoenennota
2. Macro Economisch Beeld & Zorg algemeen
3. Jeugdwet, jeugdhulp & jeugd-ggz
4. Zorgverzekeringswet
5. Wet langdurige zorg en Wet maatschappelijke ondersteuning
6. Leefbaarheid en veiligheid
7. Preventie
8. Arbeidsmarkt
9. Digitalisering: innovatie en informatiebeleid

1. Persreactie op de Troonrede en Miljoenennota

Op 21 september 2022, na de Troonrede, stuurde de Nederlandse ggz een korte reactie op de Troonrede en de Miljoenennota.

Voor de Nederlandse ggz zijn de meeste Prinsjesdagplannen geen verrassing. De meeste plannen voor de zorg zijn vastgelegd in het integraal zorgakkoord dat afgelopen vrijdag werd getekend. Wel mist de vereniging aandacht voor mentale gezondheid in de Troonrede. Ruth Peetoom, voorzitter van de Nederlandse ggz: “De Troonrede begint met de angst en onzekerheid waarin veel mensen verkeren. Daarbij is het belangrijk om niet alleen de koopkracht te compenseren, maar ook in te zetten op het ondersteunen en verbeteren van de mentale gezondheid.”

In de Troonrede wordt wel melding gemaakt van aandacht voor gezonde leefstijl en veerkracht, maar expliciete aandacht voor mentale gezondheid is volgens Peetoom ook nodig. “Het oplopende ziekteverzuim heeft vaak te maken met mentale problemen. Dat veroorzaakt extra krapte op de arbeidsmarkt en geeft problemen om de noodzakelijke zorg te bieden.”

Hoe verder met kabinetsaanpak ‘Mentale gezondheid: van ons allemaal’?

Toch is Peetoom niet ontevreden. “In de Troonrede onderkent het kabinet wel dat beleid op het vlak van wonen, werk & inkomen en onderwijs grote impact heeft op de mentale gezondheid. Wel jammer dat niet werd gerefereerd aan de kabinetsaanpak ‘Mentale gezondheid: van ons allemaal’ die vlak voor de zomer werd gepresenteerd. Met die aanpak verbetert niet alleen de kwaliteit van leven van mensen, maar het helpt ook de zorgvraag te verminderen voor zowel psychische als lichamelijke klachten. Ook laat het mensen langer en beter participeren in de samenleving. Dit helpt de druk op schaarse en kostbare zorg te verlichten. Een concretisering van deze aanpak mag echt met meer urgentie worden opgepakt.”

Ook woningen voor mensen met complexe psychische problemen

De Nederlandse ggz is blij met het kabinetsvoornemen om €18 miljard uit te trekken om de koopkracht van lage en middeninkomens te compenseren. Zo wil het kabinet voorkomen dat mensen in de financiële problemen komen omdat die ‘leiden tot meer schulden, faillissementen, kinderarmoede en gezondheidsproblemen.

Heel urgent is voor de Nederlandse ggz de aankondiging in de Troonrede om voor 2030 900.000 woningen bij te bouwen. Peetoom: “We verwachten dat het kabinet een deel van de woningen beschikbaar maakt voor mensen met complexe psychische problemen zodat ook zij gewoon mee kunnen doen in de samenleving waardoor de kans op terugval kleiner wordt.”

‘Vaste baan wordt de norm’

Goed nieuws is dat het kabinet vindt dat een vaste baan de norm moet zijn. “Dat is iets waar de leden van onze vereniging zich al jaren voor inzetten. Wij vinden baanzekerheid voor de medewerkers heel belangrijk. Dat zorgt voor meer betrokkenheid en heeft ook effect op de kwaliteit van zorg. We zijn benieuwd hoe het kabinet hier vorm aan gaat geven”, aldus Peetoom.

Aantal zzp'ers in de zorg verminderen

Al een aantal jaar geleden is in de cao van de ggz afgesproken niet steeds tijdelijke contracten te sluiten, maar zo snel mogelijk een vast contract met medewerkers aan te gaan. Volgens Peetoom kijken de leden met interesse uit naar wat het kabinet gaat doen om het aantal zzp'ers in de zorg te

verminderen. “Door het tekort aan personeel zien instellingen zich genoodzaakt zzp’ers in te huren, maar dat maakt de zorg wel een stuk duurder.”

Dat blijkt ook uit [de analyse die Intrakoop](#) vorige week presenteerde. Zij maakt jaarlijks een analyse van de jaarverslagen van ggz-aanbieders. Gemiddeld maakten in 2021 PNIL-kosten (d.i. personeel niet in loondienst) zo’n 8% van de totale personeelskosten uit: daarmee is er in 10 jaar tijd sprake van ruim een verdubbeling van de kosten aan externe inhuur van personeel. Met name de inhuur van zzp’ers door de krapte op de arbeidsmarkt zorgde voor flinke kosten, in totaal 603 miljoen. “Dus nodig dat het kabinet zich hiervoor gaat inzetten.”

2. Macro Economisch Beeld & Zorg algemeen

Nederlanders zijn in 2023 gemiddeld € 6.601 kwijt aan zorg, 6,4% meer dan in 2022.
In totaal geeft Nederland in 2023 € 105,9 miljard uit aan de zorg, een stijging van 6 miljard.

Voor de ggz-branche hebben we de meest opvallende zaken uit de [Macro Economische Verkenning 2023](#), opgesteld door het Centraal Planbureau, op een rij gezet.

Na sterk herstel uit de coronacrisis valt in 2023 de economische groei terug, doordat inflatie de bestedingen onder druk zet. Voor 2023 verwacht het CPB een groei van het Bruto Binnenlands Product van 4,6%, vooral door de ontwikkelingen tot en met het derde kwartaal.

De oorlog in de Oekraïne en de verstoringen door de coronacrisis hebben inmiddels geleid tot een scherp opgelopen inflatie. Hierdoor komt de consumptiegroei de komende kwartalen tot stilstand. De inflatie en de daarmee gepaard gaande onzekerheid en de renteverhogingen van de centrale banken remmen economische groei.

Inflatie daalt

Volgens het CPB blijft de inflatie eerst en vooral gedreven door de energieprijzen, met name die van gas, ondanks dat de inflatie enigszins verbreedt naar andere componenten, zoals voedsel. In haar basisscenario verwacht het CPB in 2023 een lichte daling van de gasprijs, waarmee de inflatie (cpi) daalt van 9,9% in 2022 naar 2,6% in 2023. Met een hogere, dan wel lagere gasprijs dan geraamd in het basisscenario komt de inflatie in 2023 uit op respectievelijk 5,5% en 0,7%.

Arbeidsmarkt blijft krap

Tegenover het matigende effect van de afkoelende economie, staat een groeiende vraag naar arbeidskrachten in de collectieve sector.

De verhoging van het wettelijk minimumloon heeft een licht opwaarts effect op de loongroei, mede door de doorwerking naar de hogere schalen. In de tot nog toe afgesloten cao’s valt, volgens het CPB, nog geen substantiële verhoging in de loongroei waar te nemen.

Relatief gunstige winstcijfers in het bedrijfsleven en een dalende arbeidsinkomensquote in 2023 suggereren ruimte voor loongroei.

In de dagen voor het uitkomen van de Miljoenennota kondigde het CNV aan lopende cao's in verband met de hoge inflatie te willen openbreken en de FNV kondigde aan een automatische prijscompensatie te zullen eisen.

Inkomensondersteuning en eerlijker verdeling welvaart

Het Kabinet spreekt in de Miljoenennota uit dat zij naast maatregelen om de inkomens te ondersteunen ook maatregelen neemt om de weerbaarheid te vergroten en de welvaart eerlijker te verdelen.

Zo wordt het minimumloon per 1 januari 2023 met ruim 10% verhoogd. De lasten op arbeid worden verlaagd en het vermogen wordt zwaarder belast. Tegelijkertijd zijn maatregelen aangekondigd om de energiekosten te beheersen. In 2023 wordt in totaal 17 miljard uitgetrokken voor inkomensondersteuning.

Brede welvaart en zorg

Het kabinet streeft naar brede welvaart en benoemt daarvoor zeven prioriteiten. Eén daarvan is zorg. Het kabinet wil passende zorg voor iedereen betaalbaar, beschikbaar en bereikbaar houden. De overige prioriteiten zijn: economie, democratische rechtsorde, internationale samenwerking, gelijke kansen, veiligheid en sterke samenleving, en duurzaam land.

Het kabinet spreekt uit dat de zorg in Nederland een belangrijke verworvenheid is en dat voor behoud van de zorg de scherpste nodig is op wat goede, passende zorg is en wat niet. Dat vraagt om meer inzet op preventie, samenwerking, aandacht voor de patiënt en ruimte voor iedereen die in de zorg werkt.

Zorguitgaven

De netto zorguitgaven, exclusief loon- en prijsontwikkeling, nemen tussen 2022 en 2027 met 9,3 miljard toe. Hier is het effect te merken van de kabinetsmaatregelen om de groei van de uitgaven te beperken.

In de Voorjaarsnota 2022 werd nog een groei voorzien van 26 miljard bij ongewijzigd beleid. Bij ongewijzigd beleid zullen de zorguitgaven de komende 40 jaar sneller stijgen dan het Bruto Binnenlands Product, van ruim 10% nu, naar bijna 20% in 2060.

3. Jeugdwet, jeugdhulp & jeugd-ggz

Analyse Financieel Kader

Het ministerie van VWS volgt de afspraken, die gemaakt zijn door het Rijk en de VNG naar aanleiding van de uitspraak van de Commissie van Wijzen.

Hervormingsagenda Jeugd (ministerie van VWS)

Gemeenten, aanbieders, jongeren en het Rijk zijn het erover eens dat flinke hervormingen in de jeugdzorg nodig zijn om te zorgen dat kinderen en gezinnen de juiste zorg op de juiste plek krijgen, het stelsel zorginhoudelijk en organisatorisch te verbeteren en duurzaam houdbaar te maken.

Om die reden geven het Rijk en de VNG in 2023 uitvoering aan het opstellen van de Hervormingsagenda Jeugd, in samenwerking met aanbieders, professionals en cliënten.

De Nederlandse ggz maakt zich zorgen over het (structurele) budget voor jeugdzorg. Er lijkt alleen incidenteel – en verlaagd - voor 2023 extra geld voor gemeenten uitgetrokken te worden. De financiële kaders voor de Hervormingsagenda jeugd moeten passen bij de beoogde stevige inhoudelijke verbeteringen in de jeugdzorg.

De – bekende - Hervormingsagenda bestaat uit een set van maatregelen waarmee de jeugdhulp verbetert binnen een beheersbaar financieel kader, onder meer door te kijken naar een vernieuwd bekostigingsstelsel en andere risicoverdeling. Ook willen we de arbeidsmarkt voor jeugdzorg verbeteren en beter inzicht krijgen in de werking van het jeugdzorgstelsel.

Bij de uitwerking van de noodzakelijke hervormingen van de zorg voor jeugd zijn vijf principes leidend:

1. Passende zorg is beschikbaar en moet er altijd zijn voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren. Regionale samenwerking en inkoop van specialistische zorg wordt verplicht en er wordt gewerkt naar sterke regio's van een zekere omvang waar deze inkoop goed georganiseerd wordt. In het toekomstscenario verbetert het ministerie van JenV met betrokken partijen de jeugdbeschermingsketen, door deze meer gezinsgericht, eenvoudig en transparant in te richten.
2. Versterking van de veerkracht van kinderen en gezinnen in hun dagelijkse leven. Ingezet wordt op collectieve laagdrempelige voorzieningen aan de voorkant: in het normale leven van kinderen thuis, in de wijk en op school. Daarnaast is er de inzet op stevige lokale teams die zelf ondersteuning/zorg leveren en formuleren een duidelijk beeld hoe deze teams eruit moeten zien. Om een onnodig beroep op jeugdzorg terug te dringen en de jeugdzorg financieel houdbaar te maken gaan we in de Jeugdwet de reikwijdte van de jeugdhulpplicht beperken.
3. Minder marktwerking, meer samenwerking en betere inkoop van zorg. Er wordt meer gestuurd op goede inkoopprocedures, afspraken met verantwoording en het voorschrijven hoe transparante en reële tarieven tot stand komen. Excessieve winsten worden aangepakt, net als het verminderen van administratie voor zorgverleners, gemeenten en aanbieders en het standaardiseren van contracten – mogelijk met een verplichting hiertoe – in de Jeugdwet.
4. Verbetering van kwaliteit en effectiviteit van jeugdzorg. Eenduidige kwaliteitskaders, net als in andere sectoren van de zorg worden ontwikkeld. Zorg, die bewezen niet effectief is, wordt uitgesloten en behandelingen waarvan de effectiviteit (nog) niet gekend is worden nader onderzocht. Een kwartiermaker zal met partijen een landelijke kennisagenda opstellen en een kennisinfrastructuur effectiviteit jeugdhulp ontwikkelen.
5. Betere samenwerking in het sociaal domein. Bij vragen van gezinnen is jeugdhulp niet altijd het goede antwoord. Inzet is dat breder gezien wordt wat nodig is, naast zorg: schuldenlastverlichting, huisvesting of ggz-problematiek bij ouders. Daarnaast komen betere verbindingen tussen zorg en onderwijs, een stevige ondersteuning of zorg, waar dat het beste past en dat alles in een breder perspectief naar zorgbehoefte.

Met deze principes wordt beoogd de jeugdzorg aan te laten sluiten op de vraag van gezinnen en jongeren zelf, met een passend en betaalbaar aanbod en vanuit een goed functionerend stelsel. De hervormingen van de jeugdzorg moeten, naast een kwalitatieve verbetering van de jeugdzorg en een beter werkend jeugdzorgstelsel, leiden tot een beheersing van de uitgaven voor jeugdzorg. Het kabinet hanteert hierbij de uitspraak van de Commissie van Wijzen van mei 2021 als

uitgangspunt.

Het kabinet stelt voor 2023 incidenteel € 1,454 miljard extra beschikbaar voor de jeugdzorg. Hierbij gaat het kabinet er vanuit dat gemeenten inzetten op besparingsmaatregelen voor een bedrag van € 374 miljoen op de jeugdzorguitgaven in 2023 (onderdeel van de reeks van de Commissie van Wijzen).

Aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld

Professionals, gemeenten en organisaties hebben een rol te nemen. Het is belangrijk tijdig te signaleren als een kind onveilig is thuis of als een kind in zijn of haar ontwikkeling wordt bedreigd. Dan moet met een brede blik naar een gezin worden gekeken, hulp worden geboden er acute en structurele veiligheid worden geborgd. In 2023 worden de regio's ondersteund bij het verder verbeteren van de steun, hulp en bescherming van gezinnen die te maken hebben met geweld of waar ontwikkelingsbedreiging van een kind aan de orde is.

In opdracht van de ministeries JenV en VWS met de VNG is in 2021 het programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming gestart. Het scenario wordt getoetst in 10 proeftuinen en in andere regio's. Verder werkt VWS in 2023 aan doorontwikkeling van het gebruik van de meldcode, meer inzetten op (zorg voor) de pleger, deskundigheidsbevordering in de traumabehandeling, de aanpak van ouderenmishandeling, versterken van een laagdrempelige hulp en adviesstructuur en aandacht voor het betrekken van kinderen.

In 2023 verschijnt het onderzoek in dertien regio's naar hoe het gaat met gezinnen na een melding bij Veilig Thuis. Deze gegevens worden verwerkt in de impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling die december 2023 verschijnt. Daarnaast wordt in 2023 bijgedragen aan het Nationaal actieplan seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag en het programma Samen tegen mensenhandel.

Strategische evaluatieagenda 2023-2026

De Rijksoverheid heeft als doel gesteld te komen tot betere en meer bruikbare inzichten in de maatschappelijke toegevoegde waarde op belangrijke beleidsthema's, het meer benutten van dit inzicht en daarmee uiteindelijk hogere maatschappelijke toegevoegde waarde van beleid. Elk departement heeft invulling gegeven aan een Strategische Evaluatie Agenda (SEA)

Het ministerie van VWS, als lerende organisatie, accentueert in de strategische evaluatieagenda belangrijke thema's voor houdbare zorg en heeft de evaluatieagenda gezondheidszorg-breed opgezet in lijn met de contouren van het Financieel Beeld Zorg. Jeugdzorg is als thema geprioriteerd.

Verwijsindex risicjongeren

Van het beschikbare bedrag van € 1,4 miljoen is 100% juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. Het betreft een bijdrage aan het CIBG voor de uitvoeringskosten, het jaardocument Jeugd en het beheer van de Verwijsindex risicjongeren.

Het zijn misschien maar details in tekst, maar het valt op dat in de Miljoenennota het woord 'jeugd' maar viermaal voorkomt, uitsluitend in de context van 'jeugdcriminaliteit'.

Preventie jeugdcriminaliteit (ministerie van JenV)

Niet alle kinderen en jongeren hebben dezelfde kansen of staan bloot aan dezelfde risico's. Om ervoor te zorgen dat kwetsbare jeugdigen niet afglijden in de criminaliteit slaan gemeenten, private en publieke partners en het Rijk de handen ineen.

Samen wordt invulling gegeven aan de integrale aanpak, die echt werkt. Kernbegrippen zijn: focus, bewezen interventies inzetten en een combinatie van preventie, educatie, arbeidstoeleiding en re-integratie. Aanvullend op de huidige preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit en georganiseerde criminaliteit gaan we in een aantal extra wijken de jeugdcriminaliteit domein-overstijgend en wijkgerichte aanpakken.

Een landelijke aanpak vult deze wijkgerichte aanpak aan. Tijdens detentie zorgt het kabinet met 'Vrijheidsbeneming op maat' voor meer maatwerk in behandeling en beveiliging, en een aangepast aanbod voor jongeren in jeugddetentie. Dit omdat hun leeftijd stijgt en zij meer complexe problemen hebben.

Daarnaast doet het kabinet meer aan arbeidstoeleiding, opleiding, (arbeids-)vaardigheden en transforensisch werken. En om doorlooptijden te bekorten zijn er strakkere normen met een te ontwikkelen - betere monitor voor effectieve interventies.

Jeugdbescherming (ministerie van JenV)

Met het 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' verbetert en vereenvoudigt het kabinet de jeugdbeschermingsketen. Dat gebeurt samen met VWS, VNG en alle uitvoeringsorganisaties. Het kabinet zegt toe dat concrete bevindingen uit de proeftuinen snel beschikbaar zijn voor andere regio's. Jaarlijks hebben ± 35.000 kinderen met jeugdbescherming te maken.

Om de rechten van kinderen en hun ouders beter gestalte te geven zijn in 2022 concrete voorstellen gedaan, met een uitwerking in 2023:

1. Het verbeteren van het feitenonderzoek.
2. Het toetsen van het perspectiefbesluit door de kinderrechter.
3. Procesbegeleiding voor ouders en kinderen bij uithuisplaatsing en
4. afhandeling van klachten verbeteren.

Passend onderwijs, verbinding onderwijs aan jeugd- en volwassenenhulp (ministerie van OCW)

Gemeenten ontvangen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs middelen voor aanvullende interventies voor leerlingen. Gemeenten nemen een centrale rol in bij het bevorderen van het samenwerken of het bieden van ondersteuning op scholen. Denk hierbij aan terreinen waar de gemeente nu al een verantwoordelijkheid heeft: de bestrijding van onderwijsachterstanden, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp, sociaal werk of de vve.

Voor 2023 is vanuit het ministerie van OCW circa € 54,7 miljoen beschikbaar om hierin te voorzien.

Gelijke kansen in het passend onderwijs

Ook passend onderwijs is belangrijk om aan te kunnen sluiten op specifieke leerbehoeften van leerlingen. De verbeteraanpak voor passend onderwijs wordt gecontinueerd. Het kabinet neemt maatregelen voor inclusiever onderwijs, waarbij kinderen met en zonder beperking samen naar school gaan en werken eraan dat er voor ieder kind een vorm van onderwijs is en thuiszitten tot een minimum beperkt wordt.

mbo

Het ministerie van OCW wil de ontwikkeling van passend onderwijs blijven monitoren, evenals de ontwikkeling op de vier terreinen van de verbeteragenda passend onderwijs mbo:

- de intake van aspirant-studenten en betrokkenheid van hun ouders
- de kwaliteit van ondersteuning door onderwijsteams
- de samenwerking tussen mbo, jeugdhulp en volwassenenzorg
- de begeleiding bij stage en eerste stappen op de arbeidsmarkt.

Aanpak van armoede- en schuldenproblematiek (ministerie van SZW)

Het kabinet zet erop in om de bestaanszekerheid te versterken door het voorkomen en aanpakken van armoede- en schuldenproblematiek. Daarvoor is gestart met een ambitieus interdepartementaal en interbestuurlijk programma voor de aanpak en preventie van geldzorgen, armoede en schulden.

Nog in 2022 zal het kabinet stappen zetten in de uitvoering van dit programma en daarbij de behoeften van mensen centraal zetten. Bij de aanpak van armoede zal bijzondere aandacht zijn voor de aanpak van kinderarmoede. Een kind dat opgroeit in een gezin met armoede krijgt niet alleen te maken met financiële tekorten, maar staat ook op achterstand op andere punten in het leven.

Het kabinet zet zich in om deze kansenongelijkheid aan te pakken. De ambitie is daarom om het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in vier jaar tijd te halveren. Ook zal aandacht zijn voor de sociale componenten van armoede (zoals het risico van sociale uitsluiting) en zal de verbinding met werk worden gelegd: werken of meer uren werk is een belangrijke weg om uit armoede te komen.

Verder neemt het kabinet maatregelen om bestaanszekerheid beter te borgen: zo gaat het wettelijk minimumloon omhoog en daarmee ook het sociaal minimum.

4. Zorgverzekeringswet

Curatieve geestelijke gezondheidszorg

De ontwikkeling van de Zorgverzekeringswet-uitgaven voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg (bedragen x € 1 miljoen) zijn gelijk aan de afspraken uit het integraal zorgakkoord:

	2023	2024	2025	2026
Curatieve geestelijke gezondheidszorg	4.620	4.658	4.655	4.674

Voor een structurele verkorting van de wachttijd in de curatieve geestelijke gezondheidszorg is in 2023 en in 2024 € 30,0 miljoen gereserveerd.

Inzet van de Nederlandse ggz rondom wachttijden

Het aantal wachtenden op geestelijke gezondheidszorg kan flink verminderen. En dat is goed nieuws voor mensen die op een behandeling in de ggz wachten.

Nu is de afspraak dat de behandeling binnen 14 weken na aanmelding start. Deze zal - met het integraal zorgakkoord - stapsgewijs worden verkort naar 5 weken, mits aan alle randvoorwaarden is voldaan.

Subsidies

In 2013 stelt VWS € 30,0 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van subsidies ter bevordering van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de curatieve geestelijke gezondheidszorg.

Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag

Voor de sluitende aanpak voor - in de terminologie van VWS - personen met verward gedrag is een samenhangend pakket aan maatregelen in 2023 van € 20 miljoen beschikbaar is.

Een bedrag van € 14,1 miljoen is beschikbaar op artikel 1 Volksgezondheid voor de uitvoering van het actieprogramma «Grip op onbegrip» door ZonMW, om gemeentelijke projecten en initiatieven te faciliteren die bijdragen aan het realiseren van een regionale sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Voorbeelden hiervan zijn inzet van ggz-expertise in de wijk en flexibele inzet van zorg en begeleiding en de regionale samenwerking tussen zorg- en veiligheidsketenpartners.

Daarnaast wordt een bijdrage geleverd van € 5 miljoen aan de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg onverzekerden (SOV). Het doel van deze subsidieregeling is het wegnemen van belemmeringen voor het verstrekken van medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerde personen, waaronder ook personen met verward gedrag.

Suïcidepreventie

Voor suicidepreventie is in 2023 € 16,7 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 11,6 miljoen beschikbaar voor activiteiten op het terrein van hulpverlening, onderzoek, opleiding en communicatie. Hiernaast is in 2023 € 5,0 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van de doelstellingen en activiteiten van de derde landelijke agenda suicidepreventie (2021-2025).

In de derde landelijke agenda suicidepreventie staat versterking van de netwerkaanpak centraal, waarbij mensen, bedrijven en organisaties binnen en buiten de zorg zich inzetten voor het verminderen van suïcidepogingen en suïcides. De resterende middelen zijn beschikbaar voor een lopend ZonMw onderzoeksprogramma naar het leveren van nieuwe kennis om het aantal suïcides in Nederland terug te dringen.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Voor het ondersteunen van de afronding van de implementatie en de uitvoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) is structureel € 10,7 miljoen beschikbaar.

Dit was € 11 miljoen. De middelen zijn onder andere beschikbaar voor ondersteuning van de ketensamenwerking en vertrouwenswerk in de ggz.

Het grootste deel van dit budget (onduidelijk is nog hoeveel) gaat naar de instellingssubsidies voor vertrouwenspersonen. Dat maakt het mogelijk dat er bij verplichte zorg een beroep kan worden gedaan op de patiëntvertrouwenspersoon (pvp) en de familievertrouwenspersoon (fvp). De werkzaamheden van de pvp en fvp hebben hun wettelijke basis in de Wvvggz.

Als ggz-sector zijn we positief over de bereidheid van VWS het vertrouwenswerk en de ketensamenwerking te ondersteunen. Bij een dergelijke ingrijpende en complexe wet is dat zeer gewenst.

Collectiviteitskorting

Per 1 januari 2023 wordt de collectiviteitskorting op de basisverzekering afgeschaft. Het doel van de collectiviteitskorting was het teruggeven van besparingen op de (zorg)kosten verkregen door het maken van (zorg)inhoudelijke afspraken voor de collectiviteit. Dat doel werd echter niet bereikt. Het waren niet de (zorg)inhoudelijke afspraken die de collectiviteitskorting financierden, maar alle verzekerden betaalden deze (zelf) door een opslag op de premie.

Eigen risico

De hoogte van het verplicht eigen risico in de Zvw blijft € 385 tot en met 2025. Daarnaast wordt er gewerkt aan een nieuw systeem van eigen betalingen per verrichting per 2025. De nieuwe systematiek per 2025 leidt naar verwachting ertoe dat mensen niet na één behandeling hun volledige eigen risico volmaken. Per saldo is de verwachting dat het remgeldeffect van het eigen risico afneemt, waardoor het zorggebruik en daarmee de zorguitgaven toenemen.

5. Wet langdurige zorg en Wet maatschappelijke ondersteuning

In de begroting voor 2023 zien we voor de Wet langdurige zorg (Wlz) relatief weinig beleidswijzigingen t.o.v. de begroting voor 2022. Wie echter goed kijkt ziet een forse uitname uit het Fonds Langdurige Zorg van € 60 miljoen in 2023, oplopend tot € 867 miljoen in 2026. Er wordt over 4 jaar dus bijna € 1 miljard bezuinigd op de Wlz.

Uitname Fonds Langdurige Zorg

2022	2023	2024	2025	2026
0,0	-60.000	-335.000	-770.000	-867.000

X 1 miljoen

Voor de komende jaren is voorzien in een lichte groei van de netto Wlz-uitgaven, voornamelijk als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen, en deels door volumegroei en beleidsmatige ontwikkelingen. De Wlz-uitgaven aan het persoonsgebonden budget blijven nagenoeg gelijk.

Stijging netto Wlz-uitgaven zorg in natura

2022	2023	2024	2025	2026
1.873,9	2.070,7	2.07,7	2.059,6	2.066,8

X 1 miljoen

Pgb langdurige ggz

2022	2023	2024	2025	2026
194	197	197	197	197

X 1 miljoen

Langdurige zorg en ondersteuning

In de begroting van VWS wordt nog eens de beleidsdoelstelling geformuleerd. Het kabinet streeft een stelsel voor maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg na, dat ieder mens in staat stelt om zijn leven zo lang mogelijk zelf in te vullen, en, – wanneer dit nodig is – thuis of in een instelling kwalitatief goede ondersteuning en zorg biedt.

Daarbij worden ondersteuning en zorg geboden aansluitend op informele vormen van hulp. De complexiteit van de zorgvraag en de weerbaarheid van de burger staan centraal bij het bieden van passende zorg. Er wordt gestreefd naar welbevinden en een afname van de afhankelijkheid van ondersteuning en zorg. Dit alles tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

De minister is verantwoordelijk voor een effectief en efficiënt werkend systeem van langdurige zorg en maatschappelijke ondersteuning in Nederland.

Mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, dienen dit of thuis of in een instelling op maat en van een goede kwaliteit te krijgen. Gemeenten dragen zorg voor de ondersteuning via de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Voor mensen met een blijvende behoefte aan permanent toezicht en die 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig hebben, is zorg vanuit de Wet langdurige zorg beschikbaar. Zorgkantoren sluiten namens Wlz-uitvoerders overeenkomsten met zorgaanbieders voor het leveren van verzekerde zorg. Het kan onder andere gaan om verblijf in een instelling, persoonlijke verzorging en verpleging en/of geneeskundige zorg in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget.

De Nederlandse ggz ondersteunt deze zienswijze van VWS en wil samen met diverse stakeholders, zoals de gemeenten, de zorgkantoren, andere brancheverenigingen en belangenorganisaties kijken hoe we hier in de praktijk verder invulling aangeven. We komen op voor hele kwetsbare mensen met een ernstige psychische aandoening en proberen hen zo goed mogelijk op te vangen in de Wmo en Zvw.

De Nederlandse ggz hoopt dat de bewindspersonen snel werk maken van het wetsvoorstel in voorbereiding over domeinoverstijgend samenwerken vanuit de Wlz. Dan kunnen partijen met elkaar zich inzetten op het zoveel mogelijk voorkomen van een opname of langdurig verblijf in de Wlz, door de zorg in andere wettelijke domeinen te intensiveren. Effectief, efficiënt en conform de afspraken in het integraal zorgakkoord.

De Nederlandse ggz ziet dat de toegang tot de Wlz voor de ggz per januari 2021 goed geweest is voor mensen, die voldoen aan de zorginhoudelijke criteria van de Wlz, dat zij permanent toezicht of vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week zorg in hun nabijheid nodig hebben. Gelukkig hoeven deze mensen niet meer ieder jaar een nieuwe indicatie aan te vragen en kunnen zij nu op alle levensgebieden hulp en ondersteuning krijgen.

Huisvesting voor aandachtgroepen

In het programma 'Een thuis voor iedereen' worden de knelpunten voor het vinden van passende woonruimte die enkele aandachtgroepen ondervinden aangepakt met als gezamenlijke ambitie dat iedereen in 2030 een prettig en betaalbaar (t)huis heeft, met waar nodig de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.

Om aan gemeenten, provincies, woningcorporaties en andere maatschappelijke partners

ondersteuning te bieden bij het realiseren van de doelen uit het programma 'Een thuis voor iedereen', zal een brede ondersteuningsstructuur worden opgezet.

Ook vanuit VWS worden middelen beschikbaar gesteld hiervoor. In 2023-2025 wordt in ieder geval jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor een expertteam, dat gemeenten en woningcorporaties gaat ondersteunen (maar mogelijk vooral voor overleg hierover).

Het blijft onduidelijk in hoeverre 'een thuis voor iedereen' geldt voor mensen met een ernstige psychische aandoening. De € 2 miljoen extra beschikbare gelden zijn bedoeld voor het overleg tussen het Rijk, gemeenten en lokale partners, maar wat dit concreet moet opleveren (welk resultaat men voor ogen heeft) wordt niet duidelijk. Het zou mooi zijn als we weten hoeveel geld er geïnvesteerd gaat worden in betaalbare woningen voor deze doelgroepen.

Verder ziet de Nederlandse ggz erop toe dat er niet alleen aandacht uitgaat naar het bijbouwen van woningen, maar dat er ook aandacht besteed wordt aan leefbare en vitale wijken. Want wat doet het kabinet met wijken waar vrijwel alleen maar kwetsbare mensen wonen? Daar wordt vooralsnog geen beleid op ingezet. Het is goed dat er aandacht is voor de verdeling van de woningcapaciteit over gemeenten, maar dan zou er volgens de Nederlandse ggz in elke gemeente ook een urgentieverordening voor aandachtsgroepen moeten komen. Die is helaas nog niet verplicht gesteld.

Aanpak dak- en thuisloosheid en beschermd wonen

In het coalitieakkoord zijn structureel aanvullende middelen gereserveerd voor het voorkomen van dakloosheid, de om- en afbouw van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze mensen.

Voor de periode vanaf 2023 zal VWS een plan presenteren dat op dit moment wordt uitgewerkt en waarbij preventie van dakloosheid en 'wonen eerst' belangrijke principes zijn. Een beperkt aantal scenario's wordt hiertoe uitgewerkt door een ambtelijke werkgroep.

Er wordt € 1 miljoen voor subsidies in het kader van de aanpak dakloosheid beschikbaar gesteld.

Voor de brede aanpak van dak- en thuisloosheid stelt het coalitieakkoord structureel € 65 miljoen extra beschikbaar. Van deze € 65 miljoen wordt in 2023 € 62 miljoen overgeheveld naar het Gemeentefonds. Gemeenten zijn op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk om passende ondersteuning te realiseren die gekoppeld is aan huisvesting.

De Nederlandse ggz juicht deze ontwikkeling toe, omdat uit internationaal onderzoek blijkt dat programma's als 'Housing First' aantoonbaar goed werken. Helaas kennen we de concrete plannen hiertoe nog niet, maar we houden op dit vlak een vinger aan de pols en zullen ons actief blijven bemoeien met dit vraagstuk.

Woonplaatsbeginsel en doordecentralisatie beschermd wonen (Wmo)

De Tweede Kamer zal geïnformeerd worden over het woonplaatsbeginsel en de doordecentralisatie van beschermd wonen. In 2023 zal tevens nadruk liggen op de uitvoering van een inhoudelijke

werkagenda.

Belangrijke doelstellingen daarin zijn onder andere het stimuleren van regionale samenwerking, het verbeteren van de toegang tot beschermd wonen, het garanderen- of beter mogelijk maken van flexibel op- en afschaalbare ambulante begeleiding en het realiseren van voldoende woningen en woonvarianten.

De Nederlandse ggz is actief betrokken bij de inhoudelijke werkagenda over het woonplaatsbeginsel en doordecentralisatie van beschermd wonen. De staatssecretaris wil een aantal maatregelen wettelijk verankeren, waardoor de regionale samenwerking tussen gemeenten beter gewaarborgd is, dat is een goede zaak.

Evenals de begroting van VWS staat ook in de begroting van BZK het programma 'Een Thuis voor Iedereen' genoemd.

De Nederlandse ggz is voornemens het armoedebeleid van dit kabinet te blijven volgen. 25% van de mensen met een ernstige psychische aandoening leeft onder de armoedegrens, tegen 2-3% van de gemiddelde bevolking. Armoede isoleert, zorgt voor overdracht op kinderen enzovoort. Armoede excludeert, in tegenstelling tot het doel van dit kabinet om juist zoveel mogelijk kwetsbare mensen te includeren.

Meerjarige contracten voor de ggz

Voor de gehandicaptenzorg en ggz wordt het mogelijk gemaakt om te komen tot meerjarige contracten met budgetafspraken, afgesloten tussen Wlz-uitvoerders en zorgaanbieders, gecombineerd met een meerjarige contracteerruimte. Dit geeft zorgaanbieders meer financiële zekerheid, waardoor bijvoorbeeld meer externe inhuur in vaste dienst kan worden genomen.

Besparingen door meerjarige contracten voor gehandicaptenzorg en ggz samen

2022	2023	2024	2025	2026
0,0	0,0	55,0	110,0	65,0

X 1 miljoen

De Nederlandse ggz juicht de ontwikkeling van meerjarige contracten in de ggz toe. Door meer financiële zekerheid zullen zorgaanbieders eerder geneigd zijn om te innoveren en lukt het naar verwachting beter om mensen in vaste dienst aan te nemen. Het ministerie boekt gelijk besparingen in, maar maakt niet duidelijk waar die verwachting op gebaseerd is.

---

6. Leefbaarheid en veiligheid

Veiligheid is een prioriteit

Net als in eerdere jaren is veiligheid één van de prioriteiten van het huidige kabinet. Dit wordt in de Miljoenennota omschreven als “Een gebrek aan veiligheid of veiligheidsgevoel is een risico voor de kwaliteit van leven in het hier en nu, maar ook later.”

Het kabinet ziet het daarom als zijn prioriteit de veiligheid te versterken, onder andere door ondermijning tegen te gaan en in te zetten op preventie.

Bij de begroting van het ministerie van JenV (Dienst Justitiële Inrichtingen) zijn eventuele bezuinigingen op forensische zorg (nog) niet ingeboekt. Hier volgt mogelijk nog de kamerbrief, voorafgaand aan de bespreking met de minister over de begroting. Onderstaande kosten worden dus mogelijk aangepast.

Wat betreft de intramurale inkoopplaatsen forensische zorg in een strafrechtelijk kader binnen de ggz is een marginale afname van budget waarneembaar in 2023. Deze afname van het budget zet zich voort in 2024, maar laat vanaf 2025 weer een stijging zien.

Op de tbs-capaciteit is een stijging opgenomen voor de komende jaren. Deze stijging is gebaseerd op de PMJ-ramingen (Prognosemodel Justitiële ketens). Ook is een stijging zichtbaar binnen de FPC's.

Begroot	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Intramurale inkoopplaatsen forensische zorg in GW (PPC)	145,5	148,4	150,3	153,3	163,4	167,2	169,5
FPC's / forensische zorg (Rijks-FPC's en tbs-capaciteit bij part. instellingen)	354,7	400,8	420,9	420,8	429,1	436,9	441,8
Intramurale inkoopplaatsen forensische zorg in GGZ-instellingen	408,6	437,3	434,3	426,7	429,3	432,0	436,2
Inkoop ambulante forensische zorg	130,9	135,1	141,6	142,1	142,6	142,6	142,6

Toelichting Inkoop Forensische zorg:

Forensische zorg	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tbs-capaciteit	1.490	1.642	1.732	1.734	1.737	1.740	1.744
Gemiddelde prijs per plaats per dag (x € 1)	652	669	666	665	677	688	694
Omzet (x € 1 mln.)	354,7	400,8	420,9	420,8	429,1	436,9	441,8

Inkoop ambulante forensische zorg (x 1 mln.)	130,9	135,1	141,6	142,1	142,6	142,6	142,6
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Aanpak personen met verward gedrag (Ministerie van VWS en Ministerie van J&V)

In aanvulling op wat hierboven is geschreven vanuit de VWS-begroting, heeft ook JenV aandacht voor de aanpak van – opnieuw in de terminologie van het departement - personen met verward gedrag. Ingezet wordt op de intensivering van de samenwerking tussen politie, ggz en gemeenten. Hiermee wordt voorkomen dat mensen onnodig in aanraking komen met diverse instellingen of justitie en wordt voorzien in passende zorg en ondersteuning.

Om ervoor te zorgen dat personen met verward gedrag passende zorg en ondersteuning krijgen en niet onnodig met politie en justitie in aanraking komen, intensificeert het kabinet de samenwerking tussen politie, ggz en gemeenten. De afgelopen jaren is uit lokale initiatieven gebleken wat de ‘best practices’ zijn als het gaat om samenwerking in de aanpak en weten wat in de praktijk werkt.

Daarbij zijn we ons terdege bewust van regionale verschillen. Oplossingen die goed werken in grote steden, werken niet noodzakelijkerwijs ook goed in kleinere gemeenten, en omgekeerd. We vragen daarom politie, zorgaanbieders en gemeenten deze best practices, zoals ‘street triage’, nu duurzaam te implementeren. In 2023 start de monitor die implementatie en het effect van maatregelen zichtbaar maakt. Ook starten we met de regionale implementatie van de levenslooppaanpak voor personen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico.

Financiën voor het programma (hangend aan Directie straffen en beschermen)

Binnen de directie Straffen en beschermen is er in totaal tot en met 2026 € 66,4 miljoen beschikbaar voor de financiering van lokale en regionale projecten voor personen met verward gedrag. Hiervan wordt € 64,46 miljoen via ZonMw verspreid naar lokale en regionale projecten. Zoals naar zeven grote steden (waar de meeste meldingen over personen met verward gedrag zijn) voor vormen van samenwerking tussen zorg en politie (zoals 'street triage'). Maar ook projecten in vijftientig veiligheidsregio's en structurele financiering van vroeg-signalering en opvolging in de wijk. Binnenkort verschijnt een kamerbrief met informatie over deze financiële stimulering en over de verdeling van middelen.

Wonen en leefbaarheid (begroting van BZK)

In de begroting van BZK zijn de beide programma's 'Een Thuis voor Iedereen' en het Nationaal Programma 'Leefbaarheid en veiligheid' benoemd. Kernpunt is dat de grootste aandacht uitgaat naar bijbouwen van woningen en niet zozeer naar leefbare en vitale wijken.

Een vraagstuk is bijvoorbeeld wat er gebeurt met wijken, waar vrijwel alleen maar kwetsbare mensen wonen. Daarop wordt geen beleid gezet. Wel is er aandacht voor de verdeling van woningcapaciteit over gemeenten, maar dan moet er in iedere gemeente een urgentieverordening voor aandachtsgroepen komen. Dat is nu nog niet verplicht.

7. Preventie

De bestaande preventieaanpak wordt verbreed met het thema mentale gezondheid, maar dit is (nog) niet geconcretiseerd in extra middelen.

Preventieakkoord			
2022	2023	2024	2025
42.600	71.240	63.330	62.830

Daarnaast:

Gezondheidsbevordering	129.197	156.891	180.667	180.803	178.164	123.156	123.463
Subsidies (regelingen)	108.043	87.711	88.950	87.551	85.019	57.345	57.652
Preventie van schadelijk middelengebruik	17.786	28.603	31.363	31.138	30.612	14.806	15.112
Gezonde leefstijl en gezond gewicht	26.115	29.754	28.895	28.904	27.433	17.895	17.895

Aanpak Mentale Gezondheid

De dit jaar door VWS gepresenteerde aanpak 'Mentale gezondheid: van ons allemaal' komt in de begroting niet als zodanig terug. Er is geen reeks bedragen voor de aanpak opgenomen; wel komen in de tekst en in de begroting op verschillende plaatsen bedragen voor, die gekoppeld zijn aan mentale gezondheid. Niet duidelijk is of dezelfde bedragen meerdere keren onder verschillende noemers terugkomen. Bij alle bedragen is niet duidelijk of het structureel is of voor een jaar.

Mentale Gezondheid: mix van activiteiten, maatregelen en interventies om de lokale partners te ondersteunen en bewustwording over mentale klachten te vergroten. Hiervoor is € 3,3 miljoen beschikbaar op het instrument subsidies (én € 1,3 miljoen op het instrument opdrachten).

De presentatie van de aanpak 'Mentale gezondheid: van ons allemaal' dit jaar was veelbelovend maar keert nauwelijks herkenbaar terug in de begroting van VWS. Dat bevestigt ons beeld dat de aanpak op dit moment vooral bestaat uit het onder de noemer van 'mentale gezondheid' bijeen brengen van al bestaande activiteiten en daaraan gekoppelde budgetten. Omdat er nog geen concreet plan ligt, is onduidelijk waarvoor de middelen kunnen worden ingezet en of ze volstaan.

Er lijkt weinig extra geld voor mentale gezondheid beschikbaar te komen. Uit de splitsing tussen de activiteiten binnen het Nationaal Preventieakkoord en de Aanpak mentale gezondheid blijkt dat VWS deze trajecten als gescheiden beschouwt en de link tussen mentale gezondheid en lichamelijke gezondheid onvoldoende ziet. Ook samenhang tussen de tafels van het Nationaal Preventieakkoord en de mogelijkheden om aan te sluiten bij tafels waar het gros van de middelen naar bestaande programma's gaan, is punt van zorg.

Verder is het van belang VWS ervan te doordringen dat de ggz een rol kan spelen bij 'de beweging naar voren': met partijen binnen en buiten de zorg in lokale en regionale netwerken samenwerken aan integrale gezondheidsdoelstellingen. De Nederlandse ggz wil deskundigheid eerder in het proces van de hulpvrager gaan inzetten om de hulpvraag goed te verhelderen.

Voor de overige subsidieactiviteiten (onder andere depressiepreventie, nader onderzoek naar de doodsoorzaak van kinderen en mentale vitaliteit van werkenden) is € 3,7 miljoen beschikbaar.

Aanpak gezondheidsachterstanden, waaronder Mentale gezondheid (€ 8,0 miljoen): de middelen voor deze programma's worden in 2023 gebundeld ondergebracht in een brede specifieke uitkering (SPUK).

Verder valt mentale gezondheid mogelijke onder de subsidie voor Alles is Gezondheid (3 miljoen) en Preventiecoalities (1.6 miljoen).

Het gewone leven versterken

Vanuit het oogpunt van versterken van veerkracht van kinderen en jongeren start VWS in 2023 een maatschappelijk debat over wat wordt verstaan onder normaal opgroeien en opvoeden en wat wordt verstaan onder gebruikelijke zorg.

Beweegalliantie

In 2022 is onder de vlag van het Preventieakkoord een 'Beweegalliantie' gestart. Hier worden geen bedragen genoemd.

Preventie van schadelijk middelengebruik

In 2023 worden diverse subsidies verstrekt voor activiteiten, die gericht zijn op preventie van (schadelijk) alcohol-, tabak- en drugsgebruik.

In het kader van het Nationaal Preventieakkoord zijn maatregelen afgesproken voor een rookvrije

generatie en het tegengaan van problematisch alcoholgebruik. Hiervoor is € 31,4 miljoen beschikbaar. Een van de organisaties die uit deze middelen wordt gesubsidieerd is het Trimbos-instituut.

Ook bij Defensie is aandacht voor drugspreventie (conformerschikking extra middelen uit de Voorjaarsnota).

De inzet op gezonde leefstijl, gezonde voeding en een gezond gewicht krijgt ook in 2023 extra aandacht via het Nationaal Preventieakkoord. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande programmalijnen.

[GALA, het Gezond en Actief Leven Akkoord, is het vehikel ‘tussen overheden’ voor de lokale en regionale uitwerking van landelijke doelen. In de ogen van VWS ligt de aansluiting tussen GALA en aanpak Mentale gezondheid vooral op de tweede actielijn over de mentaal gezonde buurt, via inzet door een specifieke uitkering aan gemeenten.](#)

Werk

'Werk' is een belangrijke factor in het versterken van mentale gezondheid en dat aspect krijgt steeds meer aandacht in het kabinetsbeleid. Zoals al bekend is in 2022 en 2023 21,3 miljoen beschikbaar voor IPS-trajecten: arbeidsre-integratie voor mensen zonder werk die in behandeling zijn bij de ggz. Het gaat zowel om mensen uit de EPA als uit de CMD-groep, en zowel om mensen met een UWV-uitkering als een gemeentelijke uitkering. Wajongers vallen hier ook onder. De genoemde financiële middelen worden via het landelijk project Hoofdzaak Werk (waaraan de Nederlandse ggz actief deel neemt) beschikbaar gesteld aan de arbeidsmarktregio's en zijn langs die route beschikbaar voor ggz-instellingen.

Daarnaast werkt het kabinet samen met diverse partners waaronder de Nederlandse ggz, aan de Brede Maatschappelijke Samenwerking Burnout-klachten. De ambitie hierbij is om de opwaartse trend van het aantal werkenden met burn-outklachten te keren. Hieraan zijn geen extra middelen gekoppeld.

Sociaal-economische gezondheidsverschillen (Miljoenennota)

Het streven van het kabinet naar brede welvaart en het terugbrengen van sociaal-economische (gezondheids-)verschillen vormt het aanknopingspunt voor de (interdepartementale) aanpak van het versterken van mentale en lichamelijke gezondheid in onderlinge samenhang.

'Brede welvaart gaat over de kwaliteit van het leven hier en nu, rekening houdend met de mate waarin die invloed heeft op de kwaliteit van leven van toekomstige generaties en mensen ergens anders in de wereld. Hierin zijn alle welvaart- en welzijnsaspecten van belang, zoals gezondheid, werk en vrije tijd, zorg, wonen, inclusiviteit, gelijke kansen, veiligheid, onderwijs, kwaliteit van de natuur en leefomgeving en de waardering van het eigen leven.', aldus de Miljoenennota.

En verderop in de Miljoenennota: '83,6% van de Nederlanders van 18 jaar of ouder is tevreden met het leven', blijkt uit onderzoek. In internationaal opzicht is dit relatief hoog, maar het is wel het laagste punt in Nederland sinds de start van de meting door het CBS in 1997.

Hierin speelt de coronapandemie een rol, maar volgens het SCP zijn er trends die al langer spelen. De brede welvaart hier en nu ontwikkelt zich weliswaar vrij positief in Nederland, maar is niet gelijk verdeeld. Er zijn vooral verschillen op onderwijsniveau en migratieachtergrond. Kinderen van ouders met een lager opleidingsniveau of inkomen beginnen al voor de basisschool met een

achterstand en halen deze gedurende de schooltijd niet in. Deze ongelijkheid werkt door naar baankansen, inkomen en zorg, zo blijkt uit onderzoek van het CPB en het CBS.

Het kabinet zegt zich in te willen zetten voor bestaanszekerheid en gelijke kansen van iedereen, ongeacht achtergrond of opleidingsniveau.

De thema's binnen brede welvaart en het terugdringen van sociaal-economische (gezondheids-)achterstanden hebben raakvlakken met de agenda's van alle waardenetwerken van de Nederlandse ggz.

8. Arbeidsmarkt

Cao

De raming van de stijging van de cao-lonen, één van de drie componenten van de OVA, neemt in 2023 ten opzichte van de voorjaarsnota toe van 3,5% naar 3,7%. De andere componenten stijgen ook. De incidentele loonontwikkeling stijgt van 0,3% naar 0,8%. Het component sociale lasten stijgt van de eerder geraamde -0,08% naar 0,24%.

De OVA 2023 zou indien zij zou worden vastgesteld op basis van de MEV 4,74% bedragen in plaats van 3,72% zoals op basis van de Centraal Economisch Plan 2022. Bij deze beide cijfers is de nacalculatie 2022 van 0,55% niet inbegrepen.

Het kabinet wil werken lonender maken en het bestaansminimum verstevigen. In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' heeft het kabinet zich daarom voorgenomen het wettelijk minimumloon (Wml) stapsgewijs te verhogen. Het Kabinet heeft besloten om de in het coalitieakkoord voorgenomen bijzondere verhoging van het minimumloon – met in totaal 7,5 procent – al per 1 januari 2023 door te voeren en deze verder te verhogen naar 8,05 procent. Inclusief de reguliere indexatie stijgt het minimumloon per 1 januari 2023 dan in totaal met 10,15 procent.

Deze verhoging van het Wml werkt ook door naar het loongebouw van de ggz. Een deel van de schalen zal daardoor onder het Wml komen. De werkgever is verplicht om in dat geval tenminste het Wml uit te betalen. Dit effect is merkbaar tot en met de schalen in functiegroep 30 van de Cao. Het CPB verwacht dat de verhoging van het minimumloon ook zal leiden tot een verhoging van de iets hogere loonschalen.

Werken in de zorg

Het is van belang dat zorgprofessionals nu en in de toekomst graag in de sector zorg en welzijn gaan werken en daar ook blijven werken. Dit vraagt om een brede, intensieve en continue aanpak gericht op aantrekkelijk werken in de zorg. Het actieprogramma Werken in de Zorg liep na 2021 af. Als vervolg daarop wordt voor 2023 ingezet op vier sporen.

Ten eerste wordt de arbeidsmarktkrapte interdepartementaal aangepakt. Zo is interdepartementaal aandacht voor meer uren werken, combi-banen, het versneld en duaal opleiden en inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Ten tweede worden voornoemde uitdagingen op de arbeidsmarkt expliciet meegenomen in de afspraken met landelijke partijen in het integraal zorgakkoord. Die afspraken moeten bijdragen aan de maatschappelijke opgave dat met minder (meer) zorgverleners goede toegankelijke zorg verleend kan worden aan iedereen die dat nodig heeft.

Ten derde zullen deze arbeidsmarktvoorwaarden in het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) worden verweven, inclusief afspraken over opleidingen in de WVT, zoals in het coalitieakkoord voorzien.

Als laatste spoor is er het programma 'Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn' (hierna: TAZ). In de hoofdlijnenbrief Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg wordt de programmatische aanpak geschetst voor de komende jaren.

Binnen dit programma TAZ wordt een aantal instrumenten die succesvol zijn gebleken voortgezet en andere instrumenten worden herijkt.

Daarvoor is, inclusief middelen voor Sectorplanplus 2022-2023, in 2023 in totaal circa € 130 miljoen beschikbaar.

Inhoud programmatische aanpak

Dit programma kent verschillende aandachtsgebieden zoals ruimte voor behoud van personeel door goed werkgeverschap en werkplezier, ruimte voor (zij)instroom door te leren en te ontwikkelen en ruimte voor innovatieve werkvormen. Hierin zal nadrukkelijk ook de verbinding tussen leren en werken worden gezocht. Immers, om te kunnen voldoen aan de vraag naar zorgpersoneel is het van groot belang dat er voldoende en goed toegeruste zorgmedewerkers worden opgeleid met ruimte voor doorontwikkeling. Effectief arbeidsmarktbeleid vraagt om een integrale benadering van de zorgarbeidsmarkt als geheel. Ten behoeve van deze integrale benadering streven we ernaar om de te bekostigen activiteiten zoveel als mogelijk onder te brengen in één integraal financieel arrangement. Een belangrijk ander doel hiervan is om de administratieve lasten te doen dalen, doordat er meer overzicht ontstaat ten aanzien van de beschikbare financiële arrangementen ten aanzien van de benodigde transitie op de zorgarbeidsmarkt.

Voor genoemde programmatische aanpak zijn in de begroting structureel middelen beschikbaar: € 80 miljoen in 2022 en vanaf 2023 een bedrag van € 130 miljoen per jaar.

Ook wordt in 2022 en in 2023 uitvoering gegeven aan het advies van de Taskforce Ondersteuning optimale inzet zorgverleners, met daarin concrete maatregelen voor de korte en (middel)lange termijn om de beschikbaarheid van zorgmedewerkers in crisistijd te vergroten.

Zo zal een subsidieregeling worden opgesteld die het mogelijk maakt dat in elk geval in 2022 nog 800 studenten kunnen starten met de Basis Acute Zorg-opleiding. Voor deze regeling is in 2023 € 20 miljoen beschikbaar. Deelnemende zorginstellingen krijgen een vergoeding voor elke student die aantoonbaar de opleiding heeft afgerond.

Ondersteuning post-Covid

In 2022 is de regeling Behoud langdurig zieke zorgwerknemers opengesteld. De uitvoering van deze regeling loopt door in 2023. Oogmerk van de regeling is om langdurige zieke zorgverleners voor de zorg te behouden, door hen na het tweede ziektejaar via een verlenging van de loondoorbetaling bij ziekte meer tijd te bieden om in dienst bij de zorgwerkgever te blijven en te werken aan herstel en re-integratie.

Zorgreservisten

Er wordt toegewerkt naar een strategische reserve van zorgmedewerkers (Nationale Zorgreserve), die tijdens crises een rol kan spelen in het snel opschalen van de personeelscapaciteit. Daarmee is De Nationale Zorgreserve een crisisfaciliteit die kan voorzien in de behoefte aan tijdelijke, snel inzetbare zorgcapaciteit. De doelstelling is in ieder geval om uiteindelijk 5.000 reservisten beschikbaar te hebben.

Zeggenschap

Specifiek ten aanzien van het thema zeggenschap geldt dat voor 2023 uit de middelen voor de arbeidsmarkt in de zorg, gelden zijn gereserveerd om dit thema verder te brengen. Zo zal onder andere worden ingezet op een onafhankelijke kwalitatieve monitor, teneinde in kaart te brengen of er een toename is van de ervaren zeggenschap binnen de diverse zorgsectoren. Deze monitor zal een vervolg zijn op het CNO-advies 'monitoring zeggenschap'.

Daarnaast zal VWS veldpartijen financieel ondersteunen in de uitvoering van sectorspecifieke werkagenda's zeggenschap.

Arbeidsmarkt: versterking regionaal arbeidsmarktbeleid

Met de subsidie SectorplanPlus 2022-2023 (totaal € 100 miljoen, waarvan circa € 67 miljoen in 2023) wordt de (zij-)instroom en behoud van medewerkers in zorg en welzijn gestimuleerd.

Met de subsidie aan RegioPlus voor de uitvoering van het meerjarige beleidsprogramma 'Samen Regionaal Sterk' investeert VWS in een goed werkende, landelijk dekkende regionale arbeidsmarktinfrastructuur (€ 18 miljoen in 2023).

Met een subsidie aan de Stichting Het Potentieel Pakken voor het project 'Contractuitbreiding in de zorg' (€ 7,2 miljoen over de projectperiode 2021-2023) investeert het kabinet in vergroting van het arbeidsaanbod door contractuitbreiding.

9. Digitalisering: innovatie en informatiebeleid

De inzet van de rijksoverheid is het scheppen van randvoorwaarden om het zorgstelsel verder te optimaliseren zodat de kwaliteit, de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van de zorg voor de burger gewaarborgd blijft. Zo spreekt de begroting van VWS onder andere over goede informatiebeveiliging. Deze is primair de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieders zelf, maar het ministerie van VWS heeft hierin ook een belangrijke rol.

In 2023 legt VWS de focus op het verder verhogen van de bewustwording over digitale veiligheid en digitaal veilig gedrag.

Gegevensuitwisseling

Het bestaande beleid om gegevensuitwisseling in de zorg te verbeteren wordt voortgezet. Opvallend is dat van de 1,4 miljard voor gegevensuitwisseling in de zorg, die in het regeerakkoord is uitgetrokken weinig terug te vinden is in de begroting 2023.

De standaardisatie van gegevensuitwisseling gaat van een krappe 8 miljoen in 2022 naar 32,7 miljoen in 2023 om daarna te dalen naar enkele honderdduizenden.

Dit gaat vooral naar generieke voorzieningen, zoals stemmingenvoorzieningen (MITZ/NUTS). Medmij krijgt € 8,5 miljoen subsidie ter opschaling van het gebruik van het Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO), ook in de ggz.

Het budget voor innovatie en zorgvernieuwing omvat € 6,3 miljoen, waarvan twee miljoen voor de PGO-bouwers. Met de PGO wordt beoogd dat burgers in Nederland hun gezondheidsinformatie op één plek kunnen inzien. De PGO-bouwers worden gestimuleerd om een goed werkend en nuttig PGO te bouwen. Daarnaast wordt inzicht geboden in zorginnovaties op zorgvanu.nl.

Voornemens in 2023

In 2023 wordt de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (Wegiz) van kracht, te beginnen met digitaal voorschrijven en medicatieoverdracht. Dit betekent dat in het

medicatieproces het versturen van recepten en het ophalen van medicatieoverzichten verplicht met een bepaalde berichten standaard gaat gebeuren. Conform regeerakkoord en integraal zorgakkoord wordt het gebruik van het PGO in de zorg opgeschaald. Medmij ontvangt daarvoor de hierboven genoemde subsidie.

VWS wil in 2023 een landelijke strategie opstellen voor secundair gebruik van data, bijvoorbeeld voor transparantie van beleid maar ook onderzoek. Deze strategie wordt ook opgesteld in voorbereiding op de EU-Verordening European Health Data Space.

In 2023 heeft VWS ook aandacht voor de informatieveiligheid. De ondersteuning van de zorgbrede ondersteuningsorganisatie ter versterking van cybersecurity Z-Cert wordt voortgezet. De informatieveiligheidsnorm NEN 7510 wordt herijkt en de kwaliteit van apps wordt voor burgers inzichtelijk gemaakt.